

UJ KELETT

ADOM-POLITIKAI-NAPILAP

Miniszter urak!

A leggyakoribb szó Románia politikai frazeológiájában: demokrácia. Mindenütt hallani, lent és fent, lent, mint óhaj, fent, mint törekvés. Hogy az óhaj és fent, valami kötelesség, hogy a törekvés az árszámokba, el kell hiinni. Így, hogy a politikában miniszter szép szavak és nem szép szavak, ott minden szó egyaránt szép és nem szép: a demokrácia szó is. A politikában szép és nem szép cselekedetek vannak. Szép cselekedet a demokrácia, ha cselekszik, nem szép cselekedet, ha csak beszélnek róla. Hogy mi mégis hiányt akarunk a román demokrácia fejlesztésében, azért van, mert látjuk, hogy ez a demokrácia, noha még cselekedetté nem vált, kezd tündökölni a csak-beszéd jellegén. Mozgást látunk, amire a pusztán szó nem képes, miniszterek jönnek-mennek s ha nem is ábrukba öltöztet Harun al Rasidok gyönyörű igyekezetek kaphatnak a nép sebeit és rejtett bajait, megvan bennük az igyekezet, hogy közvetlen úton tudják meg, mit kíván az ország. Az a két miniszter, aki most jön-kösz, Goga és Groza, mindenképp rokonszoros nekünk, multjuk és jelenük a legbiztosabb kezesseg a holnapra és arra, hogy ők a demokráciát valóban nem hirdetni jöttek, hiszen hirdetni úgy is közhelyes, mert a tömegek hisznek benne, de gyakorlatilag Goga Oktávian és Groza Petert mi belülről ismerjük, láttuk őket, mindkettőt a nyíltság pórszékében, ahogy csak a poéta Goga nyilatkozott meg legszubjektívabban lírájában s mi biztos hisszük, hogy nem hazugot várnak tőlünk. És nem neheztelnek meg egy kis őszinte beszédért, annál kevésbé, mert hiszen a multunk egy, mi is a demokráciára törekszünk, most célra és mi is az ország belső helyzetének a megújulására tartjuk nélkülözhetetlennek a demokráciát, tehát az csak azt. Mert a demokrácia önmagáért semmi, csak az országért való demokráciát lehet célként tekinteni s a cél, akár elértek már, akár uton vagyunk feléje, csak eszköz az újabb cél megközelítésére.

Ez az újság, az erdélyi zsidóság lapja, már jó néhányszor leszögezte a maga álláspontját. Egyszer kétszer úgy is, hogy az irás Goga vagy Groza miniszterekkel volt apróds kapcsolatban, vagy éppen hozzájuk adressálva. Hallottuk is nemegyszer az eleven választ — utólag vagy előzőleg, hisz ez oly együgyű — s a félhas beszéd rövid időre meg is nyugtatott minket. Rövid időre, mondjuk, mert a beszéd harkodukának ez már a természete, csak kis időre hat, utána a szervezet hatékonyabb csillószerrel vár: a cselekvést. Ezt a hatékonyabb szer, zokan ne csak a nyílthozokku betti, még mindig otthonfelejtették a tudós faktork, ahányszor elfőttek hozzánk. Néha szinte látjuk: az egy-két adagolásra való ügyeskedés ott van az utószó-jukban, semmi más volna előadni, de a mozdulat, amely kinyitja a tászkát, nem akar megtörténni. Néhány hónappal ezelőtt arra kérték a zsidóság képviselői Groza minisztert, s sürgette meg a zsidóságvetés alapszabályait, mert enélkül a legkisebb munka is önmagában erőfeszítést követel tőlünk, akik jobb célra is felhasználhatnánk erőnket. A miniszter határozott ígéretet tett s mi esküdni mertünk volna, hogy két nap múlva kezünkben az aláírt és jóváhagyott alapszabályok. De elmúlt a két nap, el két hónap is, sőt jóval több: az alapszabálytervezetünk vándorol az egyik rekesztő-hivataltól a másikba, néha el is tűnik, mint egy bohókás Karszt-folyó, de egy-

két hetes földalatti vándorlás után újra felbukkan ebben vagy abban a bűrhán, akták halmai közül, hogy továbbfolytassa ádóntian vándorlását. Bizonyos, hogy mindezt a miniszter, aki azt hiszi, — hogy az ígérete gépiesen végrehajtott, nem is tud, de mi ezennel közöljük vele, hogy egy akta földi botyongását megzavarítsa végre.

De ez látszólag hisz úgy s mi a két miniszterrel, aki a mi hitünk szerint a demokráciát képviseli, nemcsak ma itt Kolozsváron, de benne a kormányban is, nagy dolgainkban várjuk a demokrácia hitvallás próbáját. Iskola és hitközség, a zsidóság létének két erős vára, amit mi a közműveltségünk védünk és megtartunk: s köztük felváltva őszinte megnyilatkozást és őszinte cselekvést. Sajnos, ott tartunk, hogy esideig még egyetlen nyit, félreérthetetlen, kerek megnyilatkozás se történt a vezető és irányító román politika részéről. Még szóbeli se. Hogy mi mégis egyszerű várjuk a nyilatkozatot és a tettet: igen, a mulasztás gyors helyrehozását óhajtuk. Mi mindent elkövetünk, hogy belső életünk haladjon a maga természetesen útján, hallatlan erőfeszítéssel építjük fel az oktatás és a hitélet hagyományos falait, de igen gyakran látjuk, mint romantikásként a még nedves vakolatnak onnan, ahonnan pedig mi, joggal, a legvállaltabb segítséget várunk. Mi mindent elköve-

tünk, hogy iskolánk legyenek, mindent elkövetünk, hogy tradícióink alapján nemzeti nyelvünkön folyjon az oktatás, s erőfeszítéseink komolyabb része az a törekvés, hogy az ifjúságunk az államnyelvet sajátítsa el. Átmenetilek küzdünk, amiket senkise siet megkönnyíteni. A gondos, produktív, erősen adózó zsidóságnak nemcsak kényszerű volna, de van követelménye is: követelheti az iskolákat, amelyek az adómilliók arányában megilletik. Mert súlyos milliókkal szerepelünk az adólistákon egész Romániában, de könnyű ezekkel szembe a költségvetésekben, amelyek az állami kiadásokat előfinanszírozzák. Itt sürgős változásnak kell történnie a jövőnkre és az állam javára. Mert ez az a befektetés, ami sokszorosan fizet. Ez változásnak kell történnie a kormányban abban a politikájában is, amely a felelős zsidóságra vonatkozik. Ha ugyan van a kormányban hitközségekről való politikája. Ezideig az történt, hogy a zsidó hitéletnek ezt az autoratív szervét — honnan, honnan nem — destruálni és felbontani igyekeztek. A járók hockázatos és veszedelmes, bárki kezében vannak és a kártyák. Nos mi hisszük, hogy a kormányban megvan az érzése a mi érzékeny dolgainkhoz és egyelőre illő tisztelettel a két itt tartózkodó miniszter figyelmébe ajánljuk őket. A demokrácia nevében, az ország érdekében.

Az éhező Bécs tüntet

Az asszonyok felvonulása a parlament elé — Antiszemita uszítók pogromra igyekeztek — Megtámadták a szállodákat — Véres összejutások a Schwarzenberg Platzon — A Wiener Morgenzeitung cikke

— Az Uj Kelet munkatársától —

Bécs, okt. 13. Bécsben tegnap forradalmi jellegű tüntetések voltak. A Házasasszonyok Szövetsége a Rathausban gyűlést tartott, hogy tiltakozzon az egyre fokozódó drágaság és élelmiszerhiány ellen. A népgyűlésen izgatott beszédek hangzottak el a kormány ellen, amely tehetetlen és nem tud segíteni a lakosságon. Több ezer asszony vett részt ezen a tiltakozó gyűlésen és egyhangúlag hangzott el a kétségbeesett kiáltás:

— Nem bírjuk tovább!

A népgyűlés résztvevői a Rathausból a parlament elé indultak. A felvonuló asszonyokhoz újabb és újabb embercsoportok csatlakoztak, úgyhogy mire a tüntetők a parlament épülete elé értek,

számaruk meghaladta az ötezeret.

A tömeg körülvette a parlament épületét, amelynek erkélyéről Gaertner, az új pénzügyminiszter beszélt az asszonyokhoz. Nem tudott megnyugtató szavakat mondani, sőt szavai mégjobban elkeserítették a tömeget. Bejelentette, hogy a kormány képtelen újabb ösztönzésekkel hozzájárulni a kenyérszállításhoz, ezt nem enged meg az a horribilis bűz, amelylyel ma Ausztriának dolgoznia kell. A kormány képtelen beszüntetni az élelmiszer beszerzésének szabványát.

Ezek a kijelentések mégjobban elmeresztették a tüntetők hangulatát. A tömeg nem akart szétszórni, végigvonult a Ringen, minden jobb ruhás embert, aki utunkba akadt, feltartóztattak és inszultáltak. A tömeghez nacionalista csoportok csatlakoztak és az így már óriásira nőtt tüntető sereg feltartóztatta az autót, kirángálta az embereket, akiket vérere vertek. Ekkor elhangzott a jelszó:

— Menjünk a siberak szállodájához, huzzuk ki az usztorásokat.

A tömeg most több csoportra oszlott és felkereste azokat a szállodákat, amelyekben antiszemiták tartózkodtak.

Bebatolták a szállodák épületeit, amelyekben mindenkit megverték.

A nacionalista felbujtók a tüntetést antiszemita mederbe tolták, a tömeg életszerű kiáltotta:

— Le a zsidókkal!

Ezután a tömeg a Schwarzenberg térre vonult. Ekkor már közbiztonsági rendőrség, sőt katonaságot is kiengedtek az elfajult, vad tüntetés leverésére. A rendőrség felszólítására a tömeg vonakodott kifizetni a teret, sőt több rendőrt és katonát inszultáltak. A karhatalom erre kénytelen volt fegyvert használni. Az összejutásoknak sok sebesültje és több halottja van.

Az antiszemita heccelők, a monarchisták, abban a hiszemben, hogy a zsidó nagyünnep alkalmával lesznek esetleges pogromkísérletek, az ünnepek alatt

a templomok és imaházak előtt uszító rüpecdőlásokat osztogattak azót

a járókelők között. Bécs fegyelmessétközön-sége azonban nem tilt fel az uszításnak és nyugodtan viselkedett. A városrészre elterjedt pogrom-híreknek az osztrák cionisták napilapja, a „Wiener Morgenzeitung“ keddi reggeli száma adott elsőnek kifejezést. A lap a következő közleményt hozta:

A bécsi cionista párt beavatott helyről értesítést kapott, hogy a bécsi Frontharcosok Egyesülete (Frontkämpferevereinigung) a közeli napokban támadásokat tervez a zsidók ellen. Egy változat szerint a zsidó ünnepeket használják fel erre, másik szerint, magyar mintára, állandóan tervszerű támadásokat intéznek zsidók által látogatott kávéházak, ven-

déglők, bollok ellen, véres verekedést rendez-
nének és fosztogatnának.

A cionista párt vezetősége értesítette er-
ről az Dletékes hatóságokat és közegeket és
megfelelő ellenintézkedéseket követelt. Nem
biztos, hogy az erőszakos tervek valóban és a
tervezet mértékben be fognak következni. A
tények ismeretéből azonban azt a meggyőző-
dést merítettük, hogy

**szervezett csoportok valóban
terveznek ilyen gasz morény-
leteket.**

A maguk részéről tehát már ma megállapít-
juk az idejekorán és ezennel nyilvánosan is
tájékoztató kormány és rendfenntartó köze-
geinek felelősségét. Elvárjuk Bécs zsidó lakos-
ságától, hogy megőrizi nyugalmát és méltósá-
gát és viselkedésével nem szolgáltat kézen-
fekvő alkalmat provokációkra.

„A zsidóság, mint politikai árcsók”

— Az Új Kelet tudósítójától —

A következő érdekes fejtegetést a „Wiener
Morgenzeitung” legutóbbi számából vettük:

A magyarországi kereszténykorszak addig a régi
közmondás értelmében, mely szerint „hát te tudsz az
én zsidómat, én tudom a te zsidódat”, a többé vagy
kevésbé radikális keresztényirányzatú pártok verse-
nyében, pogromok rendezésében és zsidóegysíten-
csák tönkretételében merítette ki erejét. Legutóbbi
időben azonban egy még ennél is sokkal kevésbé
becsületlen, mert sokkal kevésbé nyílt törekvés
mutakozik a keresztény pártokon belül, amely a
szélső jobboldaltól a baloldali való eltolódás képét
harudják. Ugy a legitimisták, mint a többi király-
pártiak és különösen a szélső Horthy-párt, a leg-
utóbbi időben arra törekednek, hogy olyan toleran-
ciát mutassanak a világ előtt, amely már-már
liberalizmusnak volna nevezhető. Ime néhány érde-
kes illusztráló példa:

Egy amerikai zsidó újságírónak adott interjú
alkalmával Horthy kormányzó szóról-szóra a követ-
kező nyilatkozatra vedemtet:

„A magyarországi zsidóság közel csak igen
kevesen állottak összeköttetésben a kommunizmus-
kal. Ma már nincsen erős antiszemitizmus az országban
és a magyarországi zsidókkal szemben nem alkalm-
maznak többé kivételek eljárásokat. Sőt vannak az
országban zsidók, akikről olyan feltétel nélkül nagy
véleménnyel vagyok, hogy mérőföldet tudnék
gyalogolni csak azért, hogy készonulhessem ökök.”

Mindent Horthy el tudta mondani anélkül,
hogy orcája belépirult volna. Mindenesetre abban
igaza van, hogy vannak Magyarországon olyan zsi-
dók, akik a fehér terror megalapítóinak, Horthy-nak
minden alapot megadnak arra, hogy ilyen nagy-
szerű véleménynyel legyenek rólok. Ismerjük őket
mindannyiukat, ezeket a zsidó áruilokat és elérkeztek
még annak is ideje, hogy leszámolhassunk velük.

Egy másik Horthy-adat:

Horthy, Magyarország koronázatlan királya
megtartotta ünnepélyes bevonulását Pécsre. A pol-
gármester üdvözlő beszédére többek között a követ-
kezőket mondotta: „A népek összetartó erői csak
az a nemzeti eszme adhat, amely nem ismeri sem
az egyes, sem az osztályok elnyomását, hanem
sokkal inkább az ellentétek eltüntetésére és az ér-
dekek kiegyenlítésére törekszik.”

Sajnos, ezeknél a nemkevésbé szépenhangzó,
mint annyi Horthy szájában hazug szavaknál
nem lehetnek jelen sem a „felszabadított” által
„fontos okoknál fogva” fogásba vetett munkások
és zsidók, sem pedig a meggyilkolt zsidó orvos, dr.
Schwartz, valamint a Horthy-priéből többi áldozat-
tai, kik a felszabadulás első napjaiban már áldo-
zattal estek a kereszténykorszaknak.

Horthy-nak Pécsben való fogadására a pécsi
zsidó hitközség is odarendelt. Olyan kintitetés
volt ez, mely ugyanennek a hitközségnek Sós tá-
bornok fogadásai alkalmával tudvalevőleg nem jutott
ki. Pfeiffer Izak pécsi rabbi üdvözlő beszédére
Horthy többek között a következő köszönmegnyilván-
vással: „Ragaszkodjanak Önök a jövőben is erő-
sen a magyar nemzeti eszméhez és istápolja továbbis
önzetlenül az áldozatkész hazaszeretet erényét.” Az
embert valószággal szédülés fogja el onnyi gyaláza-
tos képmutatásra.

De van még ennél szebb is. Zadravec tábori
püspök ur, akinek lelkiismeretét a nemzeti hadse-
reg és a különítmények üszjeitől kivett esküje kö-
vetkeztében a zsidó életet ekrei nyomják, néhány
nappal ezelőtt nagy beszédet tartott, melyben han-
goztatta az „erkölcsi megújulás” szükségességét
Magyarországon és mint a világ legártatlanabb em-
bere, mintha olyan pap volna, aki öök előben a
„keresztény szeretet” szavát a zsidókra használja, a követ-

kezéket mondotta: „A magyar nép veszélyes tév-
úton jár. Ebben az országban kizárólag az anyagi
előnyök és az önző érdekek a mérvadók. De hova
jut egy olyan nemzet, mely csak az önzéstől en-
gedi vezérelni magát? Éppen azért, mert a legutóbbi
időben ilyen utakon jártunk, szállítottuk le egészen
és leltünk a világ gyalázata és idegen jótékonyko-
dásból élő koldusok. Más irányzatnak kell jönnie.
Mert nem lehet az tovább, hogy minden szabad
vélemény megnyilatkozását a terror fegyverével
nyomhassák el.”

Mint szimpotára rá kell mutatnunk még a
Bangha páter vezetés alatt álló keresztény nemzeti
sajtó irányváltására. Bangha, aki újságjában ál-
lidoan mint jogos eszközt említette és dicsőítette
a pogromot, a múlt héten egyik legvérszomjasabb
szervező munkatársát karhatalommal és a szónak
szoros értelmében kidobatta a szerkesztőségéből.
Ettől a naptól kezdve az „Új Nemzedék”, valamint
a többi hasonló irányú lapok szente kicserélődtek.

Végzetes dolog volna ezeknek a jelentőségek-
nek feltűni. Nem más mindez, mint egy alkudo-
zás a zsidóknak pénzére és befolyására, melyre
egy a Horthy-csoportnak, mint a legitimistáknak és
a többi királycsalóknak alaposan szűkegnek van.
Röviden azonban a külföldre kiküldött politikai
megbízottak tapasztalataira is vezethető vissza ez a
létszámilag irányváltás, akik igen furcsa tapasz-
talatokról számolhattak be külföldi utazásaik
elött. Különösen zsidó sajtó kegyeit vadászák ezzel,
mely sajtó mint azt a Bernstein-féle Horthy-interjú
is mutatja, a magyarországi viszonyokkal gyakran
teljesen ismeretlen és az ilyen képmutatásoknak
könyves hadtű. Nem más ez, mint egy kőszóséges
politikai schieberizmus mely üzletnél a zsidóság a
portéka.

Franciaország Németország szö- vettségét keresi Anglia ellen

A német-francia viszony szenczációs
fordulata

— Az Új Kelet bécsi munkatársától —

Bécs, okt. 13. A wiesbadeni szerződés
aláírásával új korszak kezdődik a német-fran-
cia viszony történetében. Franciaország és
Németország nagy törzselei megállapodtak a
német-francia gazdasági ellentét érdemére
nézve és szerződésileg határozták meg azokat
a szolgáltatásokat, melyeket a német biroda-
lom teljesíteni tartozik.

Köztudomású, hogy az angol közvéle-
mény és sajtó már az egyezmény kezdeti
stádiumában a legnagyobb ellenállást fejtette
ki a wiesbadeni szerződés gondolatával. Azota,
egyre szaporodtak a hivatalos és félhivatalos
nyilatkozatok, melyek hangsúlyozták, hogy
Anglia csakis oly egyezményt fogadhat el
Németország és Franciaország között, melyet
az utóbbi állam szövetségével együttesen
megtárgyal. Németország Angliának is adása.
Nem lehet tehát, hogy Németország egyik
hitelezőjét kielégítse akkor, mikor a má-
siknak járó fizetés biztosítása nincsen. Az
angol mártékadó tényező ezen álláspontja
csakhamar felszabadította a francia sajtótól
a lappangó elkeveredésnek és inzultusok-
nak egész tömegét, melyet a Franciaország
ellen irányuló angol politikával szemben a
párisi béke három éve óta a franciák lelki-
ben összegyűjtöttek.

Mert kérelhetetlen harcban áll egymással
Németország legyőzötése óta az angol és fran-
cia imperializmus. Nemcsak Németország telje-
sítéseinek a percentjeit folytattak küzelem-
ben, hanem nagy gyarmatpolitikai tervekben is
szembekerültek és a két nagyhatalom. A francia
ipar és közgazdasági élet mai irányítói tehát
belátják, hogy Anglia sokkal erősebben veszé-
lyesebb a francia érdekeket minden téren, mint
Németország, melyet leírtott a háború.

Az új francia politika tehát a németek-
kel való barátságos megegyezéstől és a velük
való együttműködéstől reméli az újjáépülésnek
hathatósabb keresztülvitelét és az egyre fojtó-
góbb angol imperializmus elleni harcban a
gazdasági bázist. Semmiféle kulcsa nem ké-
pes eltakarni többé, a kiélesedő angol-francia
harcot. Minél inkább kimelyül a két szövetsé-
ges ellentéte, úgy növekszik szemléletmást az
együttértés Loucheur és Rathenau között.

Zsidók: gondoskodjatok a Kadat-
tókrol! Adakozzatok a Kadat-
tókrol! Adakozzatok a Kadat-
tókrol!

A Magyarországból zsákmányolt gépek szétosztása

Elosztási központokat létesítenek

— Az Új Kelet tudósítójától —

A napokban egy bukaresti bizottság járt
Kolozsváron, hogy megfelelő raktárhelyiséget
keressen nagyobb mennyiségű gépek részére.
A főleg mezőgazdasági és kisipari gépek, ame-
lyeket Kolozsváron szándékoztak leraktározni,
a Magyarországból elküldött hadiszákmány-
ból valók. A bizottság eredménytelennél utazott
vissza Bukarestbe, mert több napi keresés
ellenére sem tudott nagyobb raktárnak meg-
felelő helyiséget találni. A raktárkeresés szor-
os összefüggésben van a kormányzat azzal a
szándékával, hogy a Magyarországtól zsákmá-
nyolt rengeteg gépanyagot szétosztva Románia
gyárosai és kisiparosai között.

Mint ismeretes, a szétosztásra kerülő
hadiszákmány már két év óta van Romá-
niában. A kereskedelmi és iparkamarák leg-
többje, így a kolozsvári is, már a Consiliul
Dirigent idejében akciót indított, hogy ezeket
a gépeket ország szét meghatározott áron
Románia ipari üzemei között. A kormányzó-
tanács hozzá is fogott az adatgyűjtéshez,
vagyis azok összeírásához, akik gépekre igényt
tartanak. A kolozsvári iparkamara a maga
körzetében összeírta a gépvásárlásra jelentke-
zőket és a jegyzékeket Nagyszebenbe küldte
be. A jelentkezők igen nagy számban voltak,
mert akkor nagy volt a géhiány Erdélyben,
azonkívül a háború után megijött az emberek
munkakedve, pénz is volt bőven és így oly
árakat lehetett volna elérni, hogy a gépek el-
adásából nagyon jelentékeny jövedelem származott volna az államra, azonkívül az ország
és különösen Erdély ipara is fellendült volna. A jelentkezők között volt a hadügyi
kincstár is, amely a hadsereg gépszükségletét
akarta biztosítani.

A gépek szétosztása azonban elmaradt.
Pedig az előkészületek már előrehaladtott stá-
diumban voltak. A minisztériumok és iparka-
marák képviselőitől bizottságot neveztek ki,
hogy a rengeteg anyagról leltári készítsen.
Temesváron és Aradon meg is kezdtek a gé-
pek szétosztását, de ismeretlen okokból be-
szüntették. Legnagyobb akadály a gépek szét-
osztásának azonban az volt, hogy nem lehetett
szállítani. Két évig aztán el is felejtették
az egész dolgot. Ezalatt az idő alatt az anyag
megfogyott, ismeretlen tettekre megdézsmálták,
rengeteg gép megrongálódott, de különösen a
rozda lett nagy pusztítást, úgy hogy a millió-
kat érő gépek legnagyobb része értéktelenné lett.

Ez a körülmény is közbejártott abban,
hogy az ügy ismét előtérbe került. A gépek
szétosztását azonban főleg azért kell most
már végrehajtani, mert szükség van arra a sok
vagonra, melyeket a Magyarországról hozott
zsákmány két éve lefoglalt és szükség van a
helyre is, amelyet a vagonok elfoglalnak és
így megnehezítik a forgalmat. Tekintettel azon-
ban arra, hogy a szétosztás hosszabb előké-
születeket igényel, ideiglenesen nagy raktáro-
kban fogják a gépeket elhelyezni. Ezek a rak-
tárak lesznek a szétosztás központjai. Braşo-
ban már folyamatban is van egy ilyen közpon-
t létesítése s az ország már nagyobb városai-
ban is rövidesen meglesznek a raktárak. Az anyag
leltározása után meg fogják állapítani az el-
osztásra vonatkozó szabályzatot és aztán —
valószínűleg az iparkamarák közreműködésével
— kezdetét veszi a gépek szétosztása.

— Tanasescu államtitkár Fogara-
son. Tanasescu Constantin belügyi államtitkár
csütörtökön este két miniszteri tanácsos ki-
sérétében autón Fogarasra utazott, ahol egy
jegyzővizsgát hallgatott végig. Az államtitkár
ma visszaérkezik Kolozsvárra.

Im én ani 12, mi 12? Völm 14
achsav, emáta? Teljesítes minden
beesületes zsidó ember kötelességét a
Közen 11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-

Groza miniszter Erdély aktuális kérdéseiről

A közigazgatási és választójogi reform — A tisztviselőkérdés rendezése — A csőcselék csínlája az antiszemitaizmust

— Az Új Kelet tudósítójától —

Groza Péter erdélyi miniszter, aki Butonescu igazságügyminiszterrel együtt különböző politikai és közigazgatási ügyek elintézésére céljából Kolozsváron tartózkodik, ma fogadta az Új Kelet munkatársát és az aktuális kérdésekről ezeket mondotta:

— Elsősorban azt szeretném megcáfolni, hogy én olyan kijelentéseket tettem volna, mintha a regátbéli bírákat ki akarjam szorítani Erdélyből. Nem. Én senkit és sehonnan nem akarok kiszorítani, aki kötelességét becsülettel végzi. A regátbéli bírák kérdését egyszerűen fogjuk megoldani az esküt nem tett bírák hivatalba való visszahelyezése ügyével, mégpedig a méltányosság és az egészséges szelekció elve alapján. Jól tudom, hogy a királysági bírák nem ismerhetik az erdélyi törvények és jogszabályok teljes komplexumát, de éppen most fordítjuk ezeket a törvényeket és rendeleteket, amelyekkel így rövid időn belül a román tisztviselők is megismerkednek. Azonkívül arányosan akarjuk elosztani a régi erdélyi és a regátbéli bírákat, akik így egymás munkáját ellenőrizhetik és okos tanácsokkal segíthetik egymást. Ha ezzel kész leszünk, — de hangsúlyozom, ez csak későbbi program, — készülni fogunk vinni a bírói elmozdíthatatlanság elvét is, amelyet addig, amíg az állam érdekében olyannyira szükséges szelektálni magamra történik, nem tartok opportunusnak elrendelni.

Munkatársunk megkérdezte a minisztert, mi igaz azokból a hírekből, hogy a parasztpárt erdélyi vezetői és a néppárt között paktumot szándékozik létesíteni, különös a közigazgatási és a választójogi reformjavaslatokra vonatkozólag.

— Paktumról szó sincs. — válaszolta a miniszter, de ha a demokratikus pártok közzeledéséről beszél, akkor fejen találta a szöveget. Mert a demokratikus pártok közzeledése epoly történelmi szükségszerűség, mint a történelmi pártok ep most nyilvánvalóan jelentkező egymásrautaltsága. Vagy azt hiszi valaki, hogy a nemzeti párt és a liberális csupán jövedelméből folytatnak egymással paktumra irányuló tárgyalásokat és az egymás szép szeméért mondanak le a másik javáról kérdésekről és elért hatalmi pozíciójukról? Nem, ennek mélyebb okai vannak és az mint a kiégett, már pusztuló történelmi remisztenciává devalválódott pártok történelmi kényszerűségéből szövetségre irányuló tárgyalásokat folytatnak egymással, úgy az új, demokratikus alakulatok között is megnyilvánulnak a természetes sympatiák. Kifeje tárgyalások igenis voltak közöttük és a parasztpárt között, amely hozzánk hasonlóan még történelmi hivatása legelején jár, de ezeket a tárgyalásokat nem lehet a semmitmondó paktum szóval kimeríteni. És ma vagy holnap, vagy egy hónap múlva ezek a kísérletek feltétlenül szorosabb eredményre fognak vezetni, úgy, mint a liberálisoknak és a nemzeti pártoknak is akarunk ellene segítenünk kell egymást, ha nem akarják elveszíteni a csatát a jövő politikai forgatagában.

Megkérdezte a minisztert, hogy a tárgyalások mennyiben voltak döntőek a közigazgatási reform és a választójogi reform kérdéseire vonatkozólag.

— A közigazgatási reformra vonatkozólag a parlament bizottságában már tárgyaltak egy tervezetünket, amelyet azonban még mint tervezetet sem mondhatok véglegesnek. Ebben a kérdésben Bucsan államtitkár ur a teljes hatalma meghívottunk, aki mielőtt végleges javaslatot tenné nekünk, az összes illetékes tényezőket meghallgatja, legelőszörban természetesen a közigazgatási tisztviselőket, akikhez Déván, Marosvásárhelyen és más városokban tudomásom szerint már ankétákat is. A közigazgatási reformjavaslat annyira lesz decentralizált, amennyi elégséges lesz ahhoz, hogy a tisztviselők teljes függetlenségüket megőrhassák

a mindenkori politikai irányokkal szemben. A választójogi reform a legteljesebb demokratizmussal van elgondolva, természetesen az egész királyságra érvényes elvek alapján. Mi tanultunk az elmúlt orolom tevédséiből és gondunk lesz arra, hogy a kisebbségek is számarányukhoz és kulturális jelentőségükhöz méltó képviselőket nyerjenek a parlamentben.

Az esküt nem tett tisztviselőkre vonatkozólag a következőket mondotta a miniszter:

— A tisztviselőkérdés teljes és mindenekelőtt elrendezése külsőben áll. Erre vonatkozólag teljes az egyetértés a kormány tagjai között és a hatóságok minden erre a kérdésre vonatkozó intézkedéseinket végrehajtottak már. Az esküt le nem tett tisztviselők listája már elkészült, rövidesen az állam érdekében szükséges szelekció is megtörténik és azután egyenkénti elbírálás után felszólítjuk a tisztviselőket arra, hogy foglalják el elhagyott hivatalaikat. Nekem fáj a legjobban, hogy nem lehet egyszerűen az összes tisztviselőket visszahelyezni hivatalukba, de ennek súlyos technikai akadályai is vannak. Egyrésze a tisztviselőknek még mindig repatriálni akarja magát, másrészt pedig ma egész más fizetési osztályba kellene őket visszahelyezni, mint ahol voltak, amikor elhagyták hivatalukat. A kérdés rendezésénél egyetlen szempont fog bennünket vezetni: a kisebbségekkel szemben való tolerancia és méltányosság.

Megkérdezte a minisztert arról az incidensről, amely legutóbb keletkezett a magyar szövetség elnöke, báró Josika Samu és hiva-

talos román körök között Mária királyné kolozsvári látogatása alkalmával, Josika báró ugyancsak visszautasította a román opera disz-előadásán neki fentartott páholyt.

— Mi Josika bárót nem politikából, hanem a jelentős magyar kisebbséggel szemben eddig is tanúsított természete esnek vélt udvariasságból hívtuk meg. Valóban nagyon kellemetlen nekünk ez az ügy, mert ebben mi nem annyira politikát láttunk, mint közönséges udvariasságot. A rofinék, amelyet ezalkalmával kaptunk, egyetlen következménye az lesz, hogy nem egyhamar fogunk még egy ilyen reffire alkalmat nyújtani...

Felemlítettük a miniszternek azokat az antiszemita heccelődéseket, amelyekkel legutóbb nyugtalanították Kolozsvár zsidó lakosságát.

— Az én véleményem szerint — válaszolta a miniszter — nem románok és nem magyarok művei ezek a sajnálatos excessusok, hanem az ostoba emberek internacionáléja, a csőcselék csínlája azokat. A magam részéről nem is egy kisebbség, hanem az állam tekintélye ellen megkísérelt merényletnek tekintem az egészet és olyan eszközökkel fogom azt leküldeni, amelyet az eféle kísérlet megérdemel.

Végül még elmondotta a miniszter, hogy hogy a napokban államügyekben Bukarestbe utazik, ahonnan Goga és Garoflid miniszterekkel együtt a jövő hét derekán tér vissza Kolozsvárra. Két hétig szándékozik ittmaradni, hogy elintézhesse függő ügyeit, többek között a zsidó kisebbség még elintézetlen kérdéseit is. Kolozsvárról Goga és Garoflid miniszterek társaságában Gyulafehérvárra fog utazni, ahol résztvesznek a földbirtokreform-törvény alapján történő első ünnepélyes birtokbárlhelyezési aktuson.

Titulescu lemondással fenyegetőzik

Orosz jegyzék Romániához

— Az Új Kelet tudósítójától —

Bukarest politikai körökben Take Joneson és Titulescu miniszterek hazaérkezéseivel a helypolitikai helyzet tisztulását jósolják. Most fog eldőlni, hogy a külügy, pénzügy és igazságügyminiszter benmaradnak-e a kormányban. Averescu ugyanakkor szemérem vetik Take Joneson szerepét a koronabeváltásnál, valamint Titulescu adóreformjának a keresztívíthetelenségét. Antonescu igazságügyminiszter ellen pedig az a panasza, hogy az ellenséges alattvalók vagyonát mentesítette a lefoglalás alól.

Titulescu ragaszkodik az adóreformhoz

Ezzel kapcsolatban a „Viktorul” azt írja, hogy Titulescu kért fogja a pénzügyi reform azonnali életbe léptetését. A pénzügyminiszter még a hét folyamán lemond, ha erre néve garanciát nem kap és ha a kormány jóvá nem hagyja az általa kötött svájci kölcsönt. Titulescu — amint azt minap a bécsi román követség estélyén kijelentette — a legnagyobb optimizmussal tekint a pénzügyi reform végrehajtása elé. Ugyanakkor egy nyilatkozott, hogy a negyvenmillió frankos svájci kölcsönből 24 millió értékű árut kap Románia, a többi készpénzben. Ezzel magyarázható, hogy a pénzügyminiszter nem egyezik bele sem az új adótörvény legcselékélyebb módosításába, sem a végrehajtás elhalasztásába. Politikai körökben az a hír, hogy lemondása esetén Titulescu visszatér az aktív politikától és valószínűleg Románia londoni követje lesz. A kormány közeli újjászervezéséről szól az a bukaresti távirat is, mely szerint Averescu miniszterelnök Cantacuzinonak és Cuzának miniszteri tisztséget ajánlott fel, ezek azonban visszautasították. Ezek a hírek természetesen megerősítésre szorúnak.

A román-orosz viszony

A párizsi „Excelsior” című lapban több közlemény jelent meg az utóbbi napokban arról, hogy az oroszok bátorra készülnek. Bukarestből ezeket a híreszteléseket cáfolják. A fővárosban semmit sem tudnak arról, hogy a Dnyeszteren túl valamit terveznének Románia ellen, sőt a most folyó román-orosz tárgyalásokról is alig hoztak valamit a nyilvánosságra.

Erdő panaszok az „Adeverul” is. Nem kívánjuk — írja a lap — hogy diplomáciai in-diskrécióit kövessen el a kormány, de van-e ország, amely annyira homályba burkolja ilyen fontos tárgyalások lefolyását? A közvélemény mindentfajta felvilágosítást, csak nálunk járja a titkolózás és a közvélemény semmibe vétele.

Ugyanakkor a „Rosta” orosz távirati irodája közli Csicserin és Rakovszky népbiztosoknak október hatodikán jegyzékét, amelyet a román kormányhoz intéztek. A jegyzék kifejti, hogy a román kormány augusztus 28-án hajlandónak mutatkozott Oroszországgal szembeni lojális politikára, azonban semmit sem tett abban az irányban, hogy az ukrán ellenforradalmi bandák által Románia területéről Oroszország ellen irányuló rablóátadások megszüntjenek. Ha a román kormány óhajítja, hogy a varsói tárgyalások sikerre vezetzenek, ne vegye védelmébe az ellenforradalmárokat.

Egy parasztpárti politikus Erdélyről

A parasztpárt egyik vezetője, aki nemrégiben Erdélyben járt, nyilatkozatot tett az „Adeverul” munkatársa előtt az erdélyi közszellemről. A politikus többek között ezeket mondotta:

— Egyes legutóbb elhangzott nyilatkozatok rávilágítanak arra a szellemre, mely az erdélyieket eltölti a regátbéli románokkal szemben. A „regionalizmus” és „autonomista” szavakat gyakran hallhatni az egoizmussal, vagy opportunizmussal kapcsolatban. És mivel a törekvések szorívoí a nemzeti párt képviselői, az ő nyakukba varrták a regionális szellem miatt minden felelősséget. Tényleg azonban úgy áll a dolog, hogy es a szellem általános és épúgy megvan a néppártnál is, mint a nemzeti pártban. Egy kormánypárti erdélyi képviselő szösz szerint ezeket mondotta: „Erdélyben általános az elégtelenség az okiráltságból ideküldött emberek ellen. Jobb lett volna, ha kevesebbet küldenek, de jobbat.” Megjegyzem, hogy az erdélyieknek csak részben van igaza. Sokan vannak, akik a régi királyságból bűnökkel jöttek ide, de az erdélyiek a regátbéli derék elemek iránt sincsenek jóakarattal. Így például, orosz szemmel nézik a tandókat és tanítókat, pedig ezekről igazán nem lehet azt mondani, hogy meggazdagodni jöttek Erdélybe.

Budapest—Predeal—Bukarest

A régi fővonal visszakapja jelentőségét — Befejeződtek a román-magyar vasúti tárgyalások — Megkönnyítik a külföldi utazást

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A Nagyváradi folytatott román-magyar vasúti tárgyalások tegnap befejeződtek. Pop igazgató, aki a román bizottság elnöke volt, visszatért Kolozsvárra és a tárgyalások eredményéről a következőket mondta munkatársunknak:

— A nagyváradi tanácskozáson két fontos eredménye van. Az egyik az, hogy a Magyarországgal való vasúti forgalmat, rendkívül kedvező megegyezéssel, a biharkeresztési vonalra tereltük át, amely mindfajta visszakapja a monarchia idejében elfoglalt jelentőségét. Bécs—Budapest—Bukarest, ezt a három nagy várost köti össze ismét a régi útvonal és valószínű, hogy e három metropolis között a békébeli is intenzívebb forgalom fog megindulni.

— A vonatok tehát közvetlenül haladnak át a határon? — kérdeztük.

— Sajnos, erről még mindig nem lehet szó. Találtunk azonban egy olyan platformot, mely az átszállás nélküli forgalmat majdnem teljesen pótolni fogja. A magyar vonatok ugyanis, amelyek eddig Bihareresztesen megálltak, Biharpáskóba futnak be, a román vonatok pedig, amelyeknek eddig Biharpáskó volt a végállomása, Bihareresztesre fognak járni. Ezzel elértük azt, hogy az utasoknak egyáltalában nem fog kelleni gyalogolniuk, hanem bent a püspöki, illetve a keresztési pályaudvaron szállhatnak át a továbbmenő vonatokra.

— Mikor lehet legelőször így utazni Magyarországra?

— Az írásbeli megegyezést a román és a magyar kormányok még ebben a hónapban ratifikálják és remélhetőleg november elején az első román vonat már kint a határon.

Ezután aziránt érdeklődtünk, hogy a forgalomnak ilyenkor való irányítása milyen hatással lesz a kötegyáni átmenetre.

— Kötegyánál minden a régiben marad, mert a határkérdés ottan még nincsen teljesen rendezve. A nemzetközi határmegállapító bizottság most kezd csak az ottani határvizonyokat tanulmányozni, a mi megegyéseink, vasúti terveink tehát hiábavalóak lennének. *Cetatea Veche* és *George* között azonban rövidesen közvetlen vasúti összeköttetés létesül. Az a magánvasút-társaság, amely az ottani vonalakat jelenleg bírja, a tranzit forgalomnak megfelelően alakítja át berendezéseit és a román *Cetatea Veche*-ből határállomást csinál.

A nagyváradi tárgyalások kétségtelenül olyan eredményre vezetnek, amelyet Erdély közönsége már régóta várt. Bizonyosra vehető, hogy a régi Budapest—Predeal nagyjelentőségű fővonal Erdély legjelentősebb életére lesz és a két kormány, hiszik, minden eszközzel oda fog hatni, hogy a közvetlen átmenő vonatok mielőbbi életbeáramlásával ennek a fontos útvonalnak folytonosságát ismét visszaadja.

A külföldre való utazás megkönnyítésére vonatkozik nagyváradi tudósítónk alábbi jelentése is:

A csehszlovák idegenforgalmi és utazási vállalat megkeresést intézett a CFR, kolozsvári ügykezelőséghez és a nagyváradi forgalmi főnökséghez, amelyben a nagyváradi menetjegyiroda részéről felvetett terv felől véleményt kér s a menetjegyiroda megbízhatósága iránt tudakozódik.

A nagyváradi városi menetjegyiroda ugyanis a prágai és budapesti idegenforgalmi és utazási vállalat központi menetjegytárlójához átiratot intézett, amelyben elmondotta, hogy Románia felől Magyarországra felé és Csehszlovákia felé gravitáló személyforgalom lebonyolításában közvetlen díjazások és menetjegyek hiányában a nagyváradi menetjegyiroda csak Kötegyán, Bihareresztes és Halmi állomásokig tud menetjegyeket kiadni, ami azonban az utazóközönségre nézve rend-

kívül kínos, mert ezen csatlakozási állomásokon nemcsak a körülményes átszállásnak kell megtörténni, hanem az utlevél vizsgálata, podgyász vámvizsgálata, igen sok esetben testi motorozásnak kell keresztülmennie s csak a határállomásig feladott podgyászt újból fel kell adni és végül, mikor az utas már minden tortúrán keresztülment, tülekedni kell a jegypénztárnál, hogy valahogy a továbbutazáshoz szükséges menetjegyet megkaphassa.

A kellemetlenségeket csak úgy lehetne megszüntetni, ha közvetlen jegyeket adhatnak ki a menetjegyiroda s a vasút, a Máv. és Csehszlovák vasutakra. Ezzel az átmeneti állomások mentesítésével a jegykiadásról s az utazóközönségnek nagy könnyebbéjét jelentene ez az újítás. Ez volna a kezdete a barátságos érintkezésnek és sorra kerülne az orosz, jugoszláv és lengyel forgalom felvétele is.

A Máv. idegenforgalmi és utazási vállalata a jegykiadást úgy tervezi, ha magánszelvényeket adnának ki Nagyváradoon a Máv. vonalaira s főbb állomásaira. A menetjegyszelvényeket azonban csakis abban az esetben kaphatják meg, ha a román kir. államvasutak őket is ellátják saját vonalaira szóló magánszelvényekkel. Ezeket a javaslatokat a CFR. kiküldöttél el is fogadták, de a szelvényeket még nem engedélyezték. A Máv. a kívánt szelvényeket azonnal kinyomtatja. Ez ügyben a CFR. menetjegyszelvényének vezetője, Reményi Vilmos Prágába, Bécsbe és Budapestre utazik, hogy a menetjegyforgalmat létrehozza.

A csehszlovák menetjegyiroda 30 százalékos részesedést ajánl azonnali fizetés mellett. A vasúti díjazás megváltoztatása azonban fixírozandó, márcól-holnapra már történhetik meg.

A legtöbb luxuscikk behozatalt mentesítették az engedélykérés alól

Monitorul Oficial rendelete — Értékvám helyett áruvám — Aranyban kell leróni a vámt

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A Monitorul Oficial legújabb, október 11-én megjelent száma a kereskedelemre nagyjelentőségű rendeletet tartalmaz. A kereskedelemügyi minisztérium a pénzügyminisztériummal egyetértően elhatározta, hogy a legtöbb luxuscikk behozatalt mentesíti az engedélykérés feltétele alól, a vámdíjak lefizetését pedig módosítja és egyszerűsíti. A rendelet két táblázatot közöl, amelyek közül az egyikben a kevésbé fényűző, a másikban pedig a kimondottan luxuscikkek vannak felsorolva. Mindazok a cikkek, amelyek ebben a két táblázatban bennefoglaltak, engedély nélkül behozhatók, azok, amelyek a táblázatokban nincsenek megemlítve, továbbra is az engedélykérés kötelezettsége alá esnek.

Érdekes, ámbár lényegében a régivel nem előnyösebb intézkedése a rendeletnek az, amely a vámléfizetéséről szól. Míg ugyanis eddig a luxuscikkek után ötven százalékos értékvámt és megfelelő sulyvámt fizettek, a most kiadott rendeletben a luxuscikkek árúként van meghatározva és ez az adó a sulyvámval és a továbbra is fennmaradó két százalékos értékvámmal fizetendő. A luxuscikkek új megállapítása látszólag kedvezőbb a régivel, a rendeletnek az adó lerovásáról szóló pontja azonban ezt a kicsi kedvezményt is tökéletesen lerontja és ezzel anyagilag talán még az addig is súlyosabb terheket ró a kereskedőkre.

A rendelet nevezetesen kimondja, hogy a luxuscikkek minősített árak összeváltját aranyban vagy annak napi értékét, papírpénzben, kell fizetni. Az első táblázat félluxustárgyainak vámdíját ezután is papírpénzben lehet leróni.

A táblázat teljes és hiteles változatát valószínűleg már a napokban alkalmunk lesz közölni, addig is a kereskedelmi és az iparkamarában az érdeklődők rendelkezésére áll.

PIS PUS

○ Nem bírjuk tovább, — ezzel a csatakilással indultak harcra Bécs sápadt anyái, a sápadt és vérszegény gyermekeikért. És még alig síkolt el az ajkukról a vészkiáltás, a meggyőrtörtség, a testi szenvedés, a lelki összeroppanás nagy sikolya, amikor hirtelen ott termettek a kutmérgezők, akik minden zavarosba belehajítják a maguk álnok jel-szavát és elhangzott az évezredek, bűnös kiáltás: le a zsidókkal! Minden kiök minden meggyőgyihá-tadna szorpedése egy szorpedő faj felé áramlott, hogy ott tembolja ki magát. De a józanságnak el-rendnie kell, a bécsi nép is meg fogja érteni, hogy a korgó gyomrokat nem lehet gyűlölettel jóllakatni.

✱

✱ Dr. Bode, a berlini állami gyűjtemények igazgatója, világhírű öreg tudós elárverezi könyvtárát. És mint jó német tudóhoz illik, az árverési katalógusához kimerítő előszót írt, melyben okát adja a könyvtel elkönyvetelésének. Szegény dr. Bode. Ez az árverési előszó, az öreg, száraz tudós-nak talán első írási megnyilatkozása. Valószínűleg siratja könyveit, hetvenöt esztendő életének legde-delgettebb kincsét. És az áruba bocsátás okát is meghatározó színtelleggel mondja el. A nagy gazdasági nyomor. Hát bizonyos: nem olyan nagyon tragikus a dolog. A legutolsó hat esztendő tízmillió halottja, a rokkantak szörnyű tömegeinek, az éhe-zők, a munkanélküliek megszámlálhatatlan száze-reinek szemének előtt való vonaglása elfáslította már az idegeinket. De bizonyos az, hogy ha valamikor a történetírók jelképileg akarják majd bemutatni a világösszeomlás szörnyű katasztrófáját, jobb jelké-pet ennél aligha találnak. Egy kor, melyben öreg tudósok piacra dobják feltett könyvtáraikat, hogy kenyérrel vehessenek maguknak...

✱

✱ A magyar glóbus újra megnyilatkozott. Kecskemétri kaptak a következő furcsa kis hírt: „Kecskemét város közgyűlést tartott a minap, amelyen főszólat Nagy Imre is. Beszédében megtá-madta a polgármestert, hogy a zsidó kereskedőket kizárta a városi cikkek: só, liszt stb. árusításá-ból. A polgármester kijelentette, hogy addig, amíg azokat a területeket, amelyeket a zsidók miatt el-vesztettünk, vissza nem szerzik a zsidók: addig csak a magyar fajt részesíti előnyben minden te-kintetben. A közgyűlés a polgármester választát nagy óvással vette tudomásul.” Igazán, eddig nem is tudtuk, hogy néhai Tisza István, Wekerle, Potiorek, Höfer sőt Frigyes főherceg is zsidók voltak. Ilyen elő-kelő rokonságot még álmodni se merésztünk ma-gunknak. Mert hiszen tudvalevő, hogy csak az urak és a hosszújak hasonlóak csináltak és vesztették el a háborút és Magyarország elvesztett területei az ő lelkükön száradnak. Minthogy pedig a kecskeméti polgármester csakhatatlan megállapítása szerint az elvesztett területek a zsidók miatt veszték el, kö-vetkezésképpen Aufenberg is, meg Potiorek is, meg Frigyes főherceg is, meg „József apánk” is sőt, kitudja, talán még maga Ferencz József is zsidók voltak. Nem lehessen tudni, a zsidóktól minden ki-telők. No de addig nem is kapnak só és lisztárúsi engedélyt, — legalább is Kecskemét városától nem, — amíg az elvesztett területeket vissza nem szer-zik. Melinek most már Csehszlovákiához, meg Jugoszláviához, meg Romániához, hogy az isten szerelmére, adják vissza a lecsatolt területeket, mert Kecskemét városa másképpen nem hajlandó a zsidók-nak só és lisztengedélyt adni. Csak aztán valaho-gyan a nagytant felőle ne jusszon a dolog, mert még népszavazást talál elrendelni ebben az ügyben is. Már pedig ez csak újabb komplikációt jelentene szegény kecskeméti zsidóknak. Mert ahogy én a le-csatolt területek lakosságát ösmérem, a kecskeméti zsidók jóáért-liszteért, de még az egész világ jóáért-liszteért sem volnának hajlandók vissza-csatolódni. Sőt. Még az is kitélik tőlük, hogy inkább ők maguk kúdnak néhány vagon sőt szegény kecskeméti zsidóknak, csak tőlükben hagyják őket.

Elégedetlenség Németországban a felszólítással döntés miatt

Megrendült a Wirth-kormány helyzete

— Az Új Kelet tudósítói —

Berlin, okt. 18. A népszövetségi tanácsnak döntését hivatalosan is követték. Beuthent Németország kapja. Königsbittel ellenben Lengyelország. Az ipari medencét a Sterna-vonal alapján osztják fel.

A népszövetség tanácsa egy bizottságot fog küldeni részben a határozatok végrehajtására, részben a kétféle osztott ipari vidék gazdasági viszonyainak a rendezésére. A bizottságba Németország és Lengyelország egy-egy tagot jelöl, akik egy semleges elnököt választanak. A bizottság tíz évig működik.

A formai döntés gyakorlati kivitele elé még igen sok akadály fog húródni. Németország ebbe a megoldásba nem nyugszik bele. Wirth kancellár már sietett kijelenteni, hogy Németország sohasem fogja elismerni a népszövetségnek ezt a döntését, mert az a népszavazás eredményeinek tekintetbevétele nélkül történt. De megindult már Németország részéről a tiltakozó diplomáciai lépés is.

Mayer párisi német ügyvivő ma megjejt Brindannál, akinek kijelentette, hogy a Wirth-kormány a döntés következtében kénytelen lesz elhagyni a helyét. Mayer ügyvivő bejelentésével egyidőben a londoni német követ felkelte Lord Curzont, akinek hasonló bejelentést tett. Lord Curzon válaszában kijelentette, hogy Anglia a népszövetség döntésének aláveti magát.

Aláírják a velencei megállapodások jegyzőkönyvét

Sopronban és vidékén népszavazás lesz

— Az osztrák diplomácia veresége —

Jugoszlávia elégedetten — Nem írja alá a baranyai átadási jegyzőkönyvet

— Az Új Kelet tudósítói —

Bécs, szep. 18. A velencei tárgyalás befejeződött. Az értekezlet csütörtökön délelőtt még rövid záróülést tartott, amelyen Della Torretta külügyminiszter felszólította a megbízottakat a jegyzőkönyv aláírására. A jegyzőkönyv négy oldal terjedelmű, francia nyelven írták először Della Torretta, utána Schober, végül Bethlen és Bánffy írták alá és végül valamennyien pecsétgyűrűjükkal lepecsételték. Della Torretta rövid szavakban megköszönte a magyar és osztrák kormány bizalmát és hangsúlyozta, hogy ennek a megállapodásnak igen nagy jelentősége van, mert rendezi a két szomszédállam viszonyát. Bethlen franciául, Schober kancellár pedig németül válaszolt Della Torretta beszédére.

Schober kancellár a velencei tárgyalások befejezése után nyilatkozott az újságíróknak. Elmondotta, hogy minden attól függ, sikerül-e a magyar kormánynak annyira lefegyverezni a felkelőket, hogy ne akadályozzák meg a soproni és Sopron vidéki lakosság önkormányzati jogának meggyógyulását. Ha a magyar kormány ezt meg tudja tenni, a népszavazás helyes és indokolt. De nem hiszi, hogy a magyar kormány le tudja fegyverezni a felkelőket annyira, hogy a lakosság kényszerből mentesen szavazhasson. Pedig ettől függ minden.

A prágai „Cas” szerint a velencei konferencia aligha oldotta meg véglegesen a problémát. A kizsákmányolt végleges döntést nem lehet hozni. Schobernek garanciákat kell kapnia, hogy a felkelők lefegyverzése tényleg záros határidőn belül megtörténik. A „Narodny Listy” Bánffy külügyminisztert támadja, aki illojális volt Benessel szemben, mert nem értesítette, hogy Della Torrettát is felhívta a közvetítésre. Ebből pedig könnyen következtethetők támadhatott volna Olaszország és Csehszlovákia között.

Az osztrák külügyminisztérium részletes jelentést kapott a velencei tárgyalások eredményeiről. A megállapodásokat bécsi mértékadó körök az osztrák diplomácia súlyos vereségének tekintik. Bécsben sem várnak eredményt a soproni népszavazástól. A velencei

értekezleten a népszavazási területen kívül a határvonal többi részére is elvi megállapodást létesítettek. Schober valószínűleg szombaton összehívja a külügyi bizottságot, amelynek határozatától függ, hogy véglegesnek tekinthető-e a velencei határozat. A népszavazás Sopronban és Sopron vidékén nyolc nappal azután fog megtörténni, hogy a soproni szövetségi bizottság jelenti a lefegyverzés megtörténtét. A pénzügyi igényekről tíznap múlva megindul a tárgyalás Bécsben.

Gyilkosság a Lupsában

Egy heti titokzatos nyomozás

— Az Új Kelet tudósítói —

A kolosvári rendőrség egy hét óta rendkívül érdekes ügyben folytat nyomozást. A detektívek a legnagyobb csendben végzik a munkájukat, működésük eredményéről a rendőrség egészen tegnapig semmiféle jelentést nem adott ki és így tegnap, amikor az első kommunikát rendelkezésünkre bocsátották, egy rendkívül kusza és a hét nap alatt egymásrahalmozódott eseményektől hatalmasra dagadt bűnügy állott előttünk.

Még múlt héten, szombaton éjszaka, a Lupsa csendjében rejtélyes gyilkosság történt. A gyilkosság lefolyásáról akkor még senki nem tudott semmit, a közelben lakók sem hallottak róla és a sietre odaérkező rendőrök, akik a bűntény ott talált szereplőit hamar a rendőrségre kísérték, a gyilkosságra vonatkozó legkisebb nyomot is eltüntették. Ezzel a gyors rendőri beavatkozással a bűnügy szinte a rendőrség belügye lett, amely iránt senki nem érdeklődött, mert senki nem tudott róla. Tegnap, amikor az első jelentést kiadták, az elhallgatást azzal magyarázták, hogy az a nyomozás érdekében feltétlenül szükséges volt.

A bűntény tulajdonképpen négy hóstati fiatalembernek, Hadnagy Albertnek, Borlik Istvánnak, Sevald Sándornak és Balogh Józsefnek egymással való összekeveredése és verekedése. Hadnagy és Borlik szombaton este összehúzózkodott Sevalddal és Balogggal, a két ember rövid idő alatt komolyan tüni-varni kezdte egymást, a verekedés mindjobban elalult és alig pár perc múlva mindkét résznek megvolt a maga áldozata: Sevald Sándor arca és hátán összeszurkálva, Hadnagy Albert fején mély sebbel, vérezve és eszméletlenül fektet a verekedés színhelyén, a Pap-utca egyik háza előtt. A 178. és 512. számú, közelben posztoló rendőrök voltak egyedül fültanú az esetben, ők a két sebesültet a rendőrségig támogetták, onnan, minthogy kihallgatni nem tudták őket, mentőkkel a sebészeti klinikára vitték. A súlyosabban sérült Hadnagyot még akkor éjszaka megoperálták, a műtét azonban nem sikerült és vasárnap reggelre meghalt. Sevaldot könnyebben gyógyuló sérüléseivel, a klinika betegái közé vették fel.

A nyomozás a két rendőr jelentése alapján még szombaton éjszaka megkezdődött. Először Hadnagy másik társát, Borlik Albertet, akinek a vallomása alapján próbálták a detektívek a gyilkosság ügyében eredményt elérni. Borlik azt vallotta, hogy először Hadnagy szurkálta össze Sevaldot. Ezt meghallotta Sevald egyik barátja, Balogh József, aki a verekedőkhöz sietett és baltával Balogh fejére sújtott. Bizonysította ezt két másik tanu is, akik a rendőrség jelentéseket a rendőrségen és előadták, hogy egy magas, csizmas, feketebajuszú embert láttak baltával a gyilkosság idején a Pap-utca felé menni. Ez a személyleírás illik Balogh Józsefre. A Hadnagy fején ejtett seb is azt igazolja, hogy baltával ütötték rá, a seb szélessége egy balta szélességének felel meg, alakja is egy balta alakjához hasonló, alul keskenyebb, felfelé szabályosan szélesedő.

A lupsai gyilkosság ügyében eddig négy ember van letartóztatva. Ezeknek a vallomásából most már valószínű, hogy Hadnagyot Balogh gyilkolta meg. Balogh a verekedés után eltűnt és azóta nem látták. A rendőrség erőiesen nyomoz utána.

HIREK

AZ ÚJ KELET IRATÁJAI:

Szombati kiadás	871
Kiadóhivatal	844
Zs. N. Sz.	558

Tanítódsár

Jom-kippur és Szukkot között van a tanítódsár. Néha elhúzódik chevan elsejig is, tovább somicssetre sem, mert rendszeres ember idejében szorzi be a tanítót, akárcsak a télire való burgonyát.

A jesivából kiugrott böcherek ilyenkor a ragyás Stiller kezére bizzák magukat. Borsodban is a tanítókupec. A ragyás Stiller az eszrog-szezonban virágzik. Mert tulajdonképpen az eszrog a specialitása, a tanítókkal való kupeckedés csak mellékesen jár. De hát azért ebben is nagy szakember. Csak ráadás dülledt szemével a falusi szoldóra és mingyárt tudja, hogy miféle szék a nyakába.

Jón például Eizik Stopper. Kicsi, vézna, szomorú ember. Lát a pisztos, piros abrosszal letérített asztalhoz és kéri: mi a gulyás ára. Azt mondják: huszonnégy krajcár. Erre elandalog.

A ragyás Stiller figyel, aztán melléje ül.

— Hová valóit, ha meg nem sértem?

— Bodonyi.

— Eszrog miatti gyött?

— Amiatl is.

— Ahá, Tanító is kell.

— Kellene.

— Mennyit rosskíroz?

Eizik Stopper a szakállát rége.

— Néze — mondja Stiller — kivesszem a kőből és csak akkor beszéljen.

As eszrogot kivesszi a kőből.

— Nohát mit szól hozzá? A tanítóval együtt nyolc pengő.

Eizik Stopper már belémenne, de azt szeretné tudni, a nyolc pengőből mennyi esik az eszrogra és mennyi a tanítóra. Mert sok provisiót nem akar adni.

Ebben valahogyan meggyeznek. Akkor aztán a tanító fizetésre alkuszának.

Es már bonyolultabb kérdés. Mert a tanítónak lehet ötven, hatvan vagy nyolcvan forint fizetése is egy félóra.

— Néze — mondja a ragyás Stiller — adok magának egy tanítót, aki, ugy eljok, doktor lesz valamikor. En már most is doktor urnak hívom.

— Milyen ember?

— Nagyszerű ember. Tud maga angoltul?

— Nem.

— Nohát beszéljen csak angoltul velem. Meglátja, hogy az ugy beszél angoltul, mint egy lord.

— Hát nem bánom, adok neki ötven forintot.

A ragyás Stiller energikusan a fejét rázza.

— Bányai még patikára is keres neki.

— Patikára? — csodálkozik Stopper.

— Arra — mondja Stiller nyomtatékosan — gyomorbagos szegény, cibérén és orvosodón is.

A szomorú ember arca felragyog.

— Ha gyomorbagos, adok hatvanat. Az anyjukomnak tetszeni fog. Az anyjukom, tudja, attól felt, hogy tönkre eszi a tanítót.

— No, ez nem fogja. Ide hossza?

Be az vária a feleletet. Feláll, az ötdik asztal mellett megállapodik.

— Kleinmann — mondja — kondícióba tottem magát.

Kleinmann gulyást eszik.

— Jól van, mondja.

— Gyíjjön és szédítse egy kicsit. De egy szót mond, aminek értelme van, kitérőm derekad.

Stiller Eizik Stopperhez cipeli.

— A doktor ur — mutatja be önmagára.

Eizik Stopper összehúzórodkodik.

Kleinmann leül. A torkát vesseli, azt beszéli:

— Rössemről a szerencse. A kondíció el-

Ufodri Péter

— A haladókörrel feléért mind-
amennyi előfizető, akik díjakkal hát-
térültek, vannak, hogy ismét zavar-
talan működésük érdekében haladók-
körrel feléért és hátralelő előfize-
tők elgondolása.

* **Északi** hűtés iszapfürdőt öszel és télen is
dönőben lehet használni. A Thermis-álló tudvalévőleg
a források mellett épült, a fürdők tehát zárt, fűtött folyó-
k és szellőcsarnokokkal vannak a lakásokkal egybe-
csatolva. Ideális tartózkodás labdarúgók számára is. Fel-
világosítások: **Union-Bank Részvénytársaság, Oradea**
Mare.

Családi életetek bensőségét és melegségét fokozzátok, ha gyermekeitek jövőjét megalapozó Tarbutnak adományoztok ünnepségeitek alkalmával

Valutapine:

Budapest, okt. 14. Lei 585—, napoleon 2065—
—, font sterling 2506—, leva —, dollar
646 —, francia frank 47-60 —, marka 490 —
—, lira 2500 —, osztr. kor. 22-65 —, rubel
80 —, szokol 715 —, svájci frank 11800, dinár
960 —, lengyel marka 18-60 —

MAGYAR SZEMLE

Vasárnap d. u.: Nehántsivirág. (Olcsó helyárrakkal.)
Hétfő; Boszorkányvár. (Operettrepriz, másod-
szor. Rendes helyárrakkal. Napibérlet
27. szám. C.)

Vasárnap este: Boszorkányvár. (Operettreprez. Premier-helyekkel, Premierbérlet 7. szám.)

Kedd: Hallgasson meg Adrienne! (Ujdoncs. harmadszor. Rendes helyekkel, Napi-bérlet 28. szám, D.)

A műsorra tűzött előadások jegyei megváltathatók a színház pénztárára.

A színházi iroda hírei: Vasárnap este új betanulással, premierbérletben kerül színre Működés híres operettje, a Boszorkányvár. Jól szerepelt vendépként Kertész Vilmos, a kitűnő tenorista fogja énekelni. Lévy Ilona, Réthelyi, Szergej Marcsa, Susnek Anna, Leóvey, Nagy Gyula fogják a többi szerepeket játszani. Hétfőn este megismétlik a Boszorkányvár előadását. — Farkas Imre legújabb operettje, a Kis kádét lesz a színház legközelebbi ujdonsága. Nagy Gyula, Szergej Marcsa, Hort Isti, Kovács Kati, Réthelyi, Leóvey fogják a Kis kádét szerepeit játszani. — Egyhármadára lesz állított helyekkel fog szombaton délután félnyolc órákor színrekerülni a Pelekei nótárius. Ez lesz az

idény első ifjúsági előadása. Hétfőn este harmadszor adják a Hallgasson meg Adrienne. Vasárnap délután félnyolc órákor olcsó helyekkel, Szergej Marcsával a címszerepben kerül színre a Nebántsvirág.

A mozgóképművészet: Uránia-mozgóban: Szombathely, vasárnap Az élet álara, főszerepben Italia Almirante Maurici. Szencsics, megrendő erejű dráma, a minden megbecsülést szellem hatalmas harca. — Egyetem-mozgóban: Szombathely, vasárnap, hétfőn az ősi film-évad legkiválóbb eseménye, az amerikai Pathé-gyár világzászó remeklése, Szergej Marcsa, vagy a Szergej Marcsa színtáncja. Mindvégig színeset filmkötet. Kelet bűbájos romantikája, az arab mesék káprázatos pompája elevenedik meg előttünk egy hófehér szerelmi történet keretében. Ne mulassza el senki a szenzációs filmet megtekinteni. — Apollo-mozgóban: Szombaton végtelenül bájos Benny Porten vizitál, a Gaumond-dráma: Bómon. A jószág, a történet, alkotó lángész és a minden gonoszban rombolásban gyönyörködő rossz, késcímre, mely a jószág győelmével végződik. Gyönyörű színbetűt az az egész darab.

A Z. N. A. kincstári feladata földet vásárolni Palesztinában mezőgazdasági célokra. A vásárolt föld a zsidó közösség tulajdonát képezi a nem idegenítendő.

Egy eladja 20 L, 100 ft egy kert, 1000 ft egy liget, egy dunam 125 L, Ecsika 12.500 L. Jelenlegi tulajdonos 1920 L. Árany-könyvbevezetés 1000 L.

Az Erdély, Békés, Máramaros és Kárpátok területéről beérkező önkéntes felajánlások egy részét a Kolozsvári (Szentlélek-u. 1.) zsidó Erdélyrészi Iroda fogadta, mely minden az Uj Kelet-ben közzétett összegért közvetlenül az Alap központi főirodájának (Bp., Remisztr. 5.) tartozik felelősséggel.

A Zsidó Nemzeti Alap Erdélyrészi Irodájának kimutatása

Az 5682-ik év tizedik hó 7-12-ig (1921. október 9-15-ig) a következő adományok folytak be:

Általános adomány 1.700 — L
Nachla 440 —
Templomadomány 100 —
Összesen: 2240 — L

Általános adomány

Felszámoló: Klein Sámuel 200 —, Klein Ferenc 120 —, Weiss Már 105 —, Klein Róza, Klein József, Klein Jenő, Kőnigstein Zoltán 100 —, Weiss Bernát, Bernát Izák 60 —, Kőnigstein József 50 —, Weiss Emil, Leóvics H. 30 —, Nádas Flóra 25 —, Jakab József 20 —, Weiss Róza, Zilberstein A. 15 —, Weiss Hermann, Burger Albert, Szinetár Már 10 —, Weiss adomány 5 — (1.200 —). Működés: A közösség kivett összeg Izák Már, N. A. biztos útján 250 —. Neszke: Packer Már újraköltött fia brith mifája alkalmával 100 — folyt be. Ród: Berkovics Izidor, Reichenberger Izidor, Berkovics Hermann 20 —, Kolozsvár: Kupferstein Lőrinc ehszreg használati 50 —. Nagyvárad: Goldstein Ádám és Ádám fogadásból kifolyólag 20 —. Gál: Hóviz: Náthán káposzt megváltás címen 20 —. 1.700 —.

A Szatmári Cionista Szervezet III. Nachlaja

Újvívi ötvözetek megváltása címen 440 —. Helyreállítás: (már kimutatva) a Debora Leányegyesület által rendezett virágnap jövedelméből 7.200 —, régebben befolyt 280 —, összesen tehát a Sz. C. Sz. III. nachlájára eddig befolyt 8.010 —. 440 —.

Templomadomány

Gondellatok a Tóra előtt a Z. N. A.-ra

Határ: Pollák Márton 100 — 100 —

Összesítés

	1.200 — Lei	1.200 — Lei
Felszámoló	440 —	26.970 —
Szatmár	250 —	200 —
Neszke	200 —	950 —
A többi helyekből	180 —	106.992 40 —

Jelen számban: 2.240 — Lei
Az összegyűjtendő 800.000 L-ből bef. 226.874 40 Lei

Gyűjtések használt bérleteket

Ezen a héten a következő helyekről folytak be bérletadományok:

Működés: A Koren Majnuszórdi ördélyrészi osztálya, az Uj Kelet kiadónál, a Zsidó Nemzeti Szövetség központi irodája. Nagyvárad: Weinberger Fülöp.

A Zsidó Nemzeti Alap Erdélyrészi Irodája

A Nagyvárad Cionista Szervezet, szervezete alapján a következő adományok érkeztek be szeptember havában: Rippner Farkas 200 —, Kohn Gábor 150 —, dr. Fischer Imre, dr. Várdi Ödön, Schwartz Lajos 100 —, dr. Markovics Ignác 50 —, összesen 700 —, szeptember 15-iki kimutatásunkkal együtt 1.850 — lei.

A nagyvárad Cionista Szervezet Irodája

Főszervező: DR. FISCHER JOZSEF

Felügyelő szervező: MARTON ERNŐ

Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv.-t.

Szervező: Gála Róz. Földm. (vált Farkas József-ut. 43.)

Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.

Fiókiadó: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9.

Hivatal: Arad, Str. Alexandri L.

Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

Kolozsvári Chevra Kadisa.

Hirdetmény

taszfelvétel ügyében

A Chevra Kadisa választmánya folyó évj október hó 18-án délután 3 órákor Jom Rison Sel Chol Hamood Szombat 18-át tart, amikor is.

Uj tagok

fognak az egyet kérésükbe felvétetni Uj tagok jelentkezése személyesen, vagy megírt úton lehetséges.

Kolozsvár, 1921. évi október hó 2-án.

Rosenveig Antal elnök.

Tudomására hozzuk a t. közönségnek, hogy

Bratu Romulusz (Rudolf-u. 27. szám) fűtő- és aprító (dupla fűtőszel) gépeivel olcsón és pontosan dolgozik

Nagymennyiségű lámpaár, cseh táblaív, karlsbad porcellán és Dittmar-féle lámpaár ártékelt.

DEUTSCH K. I.

ívog és porcellán, nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.

Telefon 71 1235

Pontos és szolid kiszolgálás!

Grünwald

Üvegesiszolda, tükrőrárugyár és épületüvegezési vállalata
Oradea-Mare, Str. Gerlicy-utca 16

tudatja, hogy tükrőüveg-szállítmánya megérkezett!

Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök ujrakoncsorozását. — Fintükrök I. II. III. rendű (10/16 coll) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh tábla-üvegek állandó nagy raktára

Uj mazsola és citrom

érkezett nagyobb mennyiségben a

Katz és Bernát céghez

Cim: Kolozsvár, mely a mai naptól kezdve a legolcsóbb napi áron lesz kiadásitva.

A legjobb rum-essencia 65 lei, más essenciák 75 lei kg.-ként

árban kaphatók

Glück Henrik gyárában
Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict. 1253
(volt Kolozsvári-u.) 74

Falllámpák
Fűtőlámpák
Lámpacsövek
Lámpacsernyők és
mindentféle világítási
árak
Porcellánárak
Tablaívog és ablak-
tapasz
Zelnór és orn-ment
tábla
Préselt- és csiszolt
üvegárak érkeztek!

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!
KOMLÓS TESTVÉREKTŐL
ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD

Uj gyárvállalat

Üvegesiszolda és tükrőrárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE. (NAGYVÁRAD) STR. SAGUNA (VOLT KAPUCINUS-UTCA) 20

Készít tükröket, butorüvegeket, tükrök ujrakoncsorozása, finn- és colltükrök gyártása

APRÓHÍRDETÉSEK

Egy más áron 1 lej. Vastagabb betűvel 2 lej.
Legkisebb apróhírdetése ára 10 lej.

Fiataloknak jobbnál jobbnál teljes ellátást nyelhet. — Cim a kiadóhivatalban.

Főter közelében keres két intelligens fiatal ember bitorozott szobát. — Cim a kiadóhivatalban.

A világhírű
Kerpel Károlyné
Kerpel szappan
Kerpel Bóbán szappan
Kerpel Mint Sör

kapható kicsinyben és nagyban
Rózsa, nagydorogirában
Cím: Kolozsvár, Piata Unirii 36
Május 14. tél) — 1921

OTTHON

Palesztinából és Korfuból

először kapható

Rosenzweig és Waldnál

(Szőchenyi-tér) Piata Mihail Viteazul 37

KRISTÁLY

Fest, tisztít. TELEFON 500, 11-31

Szörme bundákban — és külön-külön
szörmekben nagy választék

Megrendelés, átalakítás
és festést minden mennyiségben — vállalunk

S. EISENSTÄDTER & Co.
szőcs, — szörmedarukháza
Cal. Vici. (v. Kossuth L.-u.) 2. Tel. 1-49

Csak egy út vezet aszerkén, egyenesen a pártisan határon

HIGIEA MOSBOROZESZ

Kapható mindenütt!

Gyártja: „HIGIEA” Kémikáliai és Vegyszeri Gyár

1255 CLUJ — KOLOZSVAR

„Melissát” kerjen, ha finom csokoládét akar!

Minden háznál fontos!

Az egészség érdekében nélkülözhetetlen a
parnatell-, vatta-, lószór- és gyapju-
tisztítás, melyet gőzre és vegytisztításra
berendezett műhelyekben
gyorsan és pontosan vállalunk

Baktérium-terhek közt pártat és tolat
Mészélt árak! — Szolid kiszolgálás!

Stern Salamon Beeskay-utca 9

Restaurant LLOYD étterem

CLUJ-KOLOZSVAR, UNIO-ÉS MÁTYÁS KIRÁLY-UTCA SARKÁN

A nemrég megnyitott kőser étterem Löwy és Pourlicht urak vezetése
alatt már is nagy közkeveltségnek örvend. — Elsőrendűen elkészített
ételei és italai a közönség legkényesebb igényeit is ki tudja elégíteni

Baphettek, lakodalmak, társasversorák stb. rendezését legutóbbasabb árban vállalja

**A BÉCSI DIVAT
SAISON-ÚJDONSÁGAI
MEGÉRKEZTEK**

VELOUR
DUVETIN
HONESPUN
SHETLAN
GYAPJU TRICOT
SHOTIN
VELOURCHIFFON
ANGOL RUMA-HÁRSOY
CREP DE CHIN
CHARMANT
MAROCH
CREP GEORGET
FANTASIE

AZ ÖSSZES DIVATSZINEKBE

OLCSÓ ÁRAK!

GRÜNWALD ÉS STEINER

Női DIVATKÖLÖNLEGESSÉGEK ARUHÁZA
CLUJ, PIATA UNIRII No. 12

Megnyit a forgalom!

Tisztelettel értesítom a vevő körömet, mostan
a postaforgalom lehetővé vált, módomban áll
gyorsan és pontosan vevőmet a legolcsóbb
és legjobb minőségű áruval kiszolgálni. —
B. rendeléseket elvárva — teljes tisztelettel

Winkler Már és Társa
szálláshely

CITROM

és mazzala nagyobb mennyiségben
MEGÉRKEZTEK!

LEB FIVÉREK CLUJ,
Piata Mih. Vlt. (v. Szőchenyi-tér) 8
TELEFON 471 TELEFON

Előnyomda teljes berendezés!

Legmodernebb sablonminta dúz vá-
lasztékban. Rendelésre bármely mintát
gyártok olcsó árban. Hozzávaló igen
finom és tartós porfesték, valamint minden
főle kész nyomtatott kézimunka kapható

H. Fülöp előnyomdája, Désen

„AGRICOLA“

Általános Román Biztosító R.-társaság
Bukaresti

Alaptőke: 10,000.000 lei

ERDÉLYRÉSZI VEZÉRKÉPVISELŐSÉG

Cluj, Str. N. Iorga (v. Jókai-u.) No. 11
(születés házában)

valamint alant felsorolt ügynökségei és az
ezekhez beosztott ügynökök mindegyike
előnyös feltételek mellett átvesszi a minimális
rendelést további működésükben felelős-
ségi megvétel, német és osztrák eredetű társ-
aságoknál eddig elhelyezett összes ágazati
biztosításokat.

ÜGYNÖKSÉGEK: Cluj: Str. Regina Maria
1-3 sz. Bancu Central, Oradea-Mare: Str. Reg.
Petrinand 7. Hillinger és Ilyés bankháza. Simeroni-
Sárvamlei: saját régióban (Kereskedelmi bank
épületében.) Satu-Mare: Piata Victoriei 8 sz.
Banca Romana. Sighevi-Marmatiel: Pécel és
Fried építési vállalkozó cég. Targu-Mures:
Pototky Péter, Str. Calarilor No. 17. Bistrita:
Marosvásárhelyi Takarékpénztár főköp. St. Ghe-
orghe: Dr. Kapferer Árpád ügyvéd. Cristur-
Secuie: Székelykeresztúr Takarékpénztár R.-T.
Brasov: Iosif Lányi, Str. Lunga No. 15. Lupeni:
Fried M. József.

Sziliagy Elekora R.-T.

Ajándék: 12 lej, rum külön-külön 12 lej, szőlő
pompázó és boros. 12 lej, szőlő nagyra

Ne feledjék el, hogy a világszerte ismert
Ráth Hermann Triest

az 40 éves szakmunkával
és az az ország termelői
bizalma folytán még mindig

a legrészesebb és legmegfelelőbb

az ország minden részén
— mindenütt kapható
— mindenütt kapható
— mindenütt kapható
— mindenütt kapható

Ráth József máramaroszliget
nagykereskedő útján ab Bukarest

a legolcsóbb napi árak mellett
Felvilágosításokkal készséggel
szolgát:

Josef Ráth Hotel Simplon Bucurest

Ha Brassóban jár,

ne mulassza el megtekinteni

női- és férfidivatáruházaunkat,

ahol állandóan a legjobb minőségű és leg-
olcsóbb saison cikkek vannak készletben

Klein József és Fia

Brassó, Kolosier-u. 24. R. kath. templommal szemben